

בית היין

פנינים ופרפראות נאות על פרשת השבוע בדרך דרוש ופלפול, אגדה וחסידות, מליצת ישרות ודברי צחות.

גליון שי"ח • שנה ח • פרשת יתרו • תש"פ

גליון מורחב - 10 עמ'!

בית היין - מאמרי השקפה

~ האם האדם נברא כדי להתייטר? ... | מאמר חובה לכל יהודי! ~

והאם תהיה לו פרוסת לחמו עבור התלמוד תורה וכן הלאה. דאגות אלו מעיקות על לבו וגוזלות ממנו את שנתו.

מה עשו ההורים? לקחו סל גדול, ובתוכו הכניסו קודם להגעת זמן שנתו של הילד כל הדברים הנחוצים לו ליום המחרת, בגדיו ומנעליו, מעילו ותרמילו, טעימתו ופרוסת לחמו וכן הלאה, הניחו אותו ליד מיטתו ואמרו לו: "הנה לך ילדנו היקר, הרי שלך לפניך, אין לך יותר מה לדאוג".

הילד שמע וראה והוטרד דאגותיו, ויהי הדבר לפלא, כאשר לא עברו דקות אחדות מאז עלה על מיטתו והנה נעצמו עיניו בשקעו בשנת ישרים. כך חזר הדבר לילה אחר לילה ונמשך כשבועיים או שלושה.

ויהי היום וכשבאו ההורים לפנות ערב להכניס בסל את כל מלבושי הילד, ראו שמעילו מתכבס עדיין ואי אפשר להכניסו.

באין ברירה אזורו אומץ ואמרו לילד: שמע נא, יש לך בסל את כותנתך, את מכנסיך, את מזונך, רק את מעילך עדיין אין לך כי הוא מתכבס כעת. אבל בל לך לדאוג מבטיחים אנו

כבר הפליאו הצדיקים בסגולת ההודאה קודם הישועה, והסמיכו זאת על הפסוק: "ואני בחסדך בטחתי יגל לבי בישועתך אשירה לה' כי גמל עלי" - אני בוטח בה' שיושיע אותי מצרתי, ועל כן אני כבר מודה לו עכשיו ושר לפניו שירה.

וכן איתא ברש"י (תהלים יח, ד) מהולל אקרא ה' כלומר אף לפני התשועה אני מהללו לפי שבטוח אני שאוושע מאויבי. וכן איתא בשל"ה הקדוש שבני ישראל אמרו שירת הים קודם קריעת ים סוף מפני שהאמינו שכל הניסים האלה יעשה להם השי"ת.

אספר לכם מעשה שהתלוויתי אליו ולמדתי ממנו פרק בסוגיית הביטחון: מעשה בילד קטן שמידי לילה בלילה היו מתקשה להירדם על יצועו, והיה לוקח לו שעות רבות עד שנרדם. כל מה שניסו הוריו לעשות עבורו כדי שיירדם בזמנו, העלה חרס בידם.

יום אחד גילה אחד מרופאי הנפש שהילד שרוי במצוקה גדולה והיא זו שמונעת אותו מלהירדם. כל אימת שהוא עולה על מיטתו, מתמלא לבו בדאגות רבות, האם ימצא בבוקר את בגדיו והאם יהיה לו דבר מה לטעום בקומו משנתו

תוכן הענינים

לפרשת יתרו - שבת קבלת התורה

דאגות... דאגות... דאגות... < עמ' א-ד

פלפולים וחקירות למדניות ממשנת רועי וגאוני החסידות, חסידים ואנשי מעשה | ולא עם הארץ חסיד! < עמ' ה

הר סיני הוא מקום וועד למלאכים... | לקט ידיעות מרתקות ומפעימות בפרשה < עמ' ו

תפילת האשה הפשוטה בשעת הדלקת נרות השבת... | "נר מצוה" - אסופה מרתקת על מצות 'הדלקת נר שבת' < עמ' ז

מדור מגוון המשתנה אי"ה בכל שבוע | והשבוע: שבת קבלת התורה! < עמ' ח

בדידי הוי עובדא < עמ' ט-י

לך שבקומך משנתך תמצא אותו בסל כבכל יום.

הילד סבר וקיבל ונרדם על אתר כדרך שהיה נרדם בשבועות האחרונים.

כשראו ההורים שהדבר עלה בידם יפה, באו אליו למחרת ואמרו לו, כי הפעם שני בגדים אינם מוכנים עדיין, אך אל דאגה, בקומך משנתך תמצא אותם בע"ה בסל. שוב עלה הדבר בידיהם והילד נרדם.

כך עשו ההורים יום אחר יום כאשר כל פעם הם מסירים מרשימת הבגדים עוד בגד ועוד בגד מבטיחים לילד שימצא אותם בסל, עד שנגמל הילד ולא היו צריכים להכין לו כלום בעלותו על מיטתו...

כולנו, מנער ועד זקן, דומים לילד זה. חייבים אנו לראות את כל צרכינו מונחים אצלנו באופן של "פת בסלו", ואם לאו אנו מוצפים בדאגות ואין אנו מצליחים לשבת במנוחת הנפש וביישוב הדעת. והעצה לזה, היא להביט אל העבר, על ה"מעיל" שלא היה "מונח בסל" והיינו מודאגים מאוד, וב"קומנו משנתנו מצאנו אותם" - על ישועת ה' שבא אלינו כהרף עין כאשר השי"ת מילא את חסרונותינו למרות שלא ידענו מאין יבוא עזרנו. ועל ידי שנתבונן בכך, יתחזק ביטחוננו בה' ונאמין בו שיכניס לנו בסלינו גם מה שעדיין חסר לנו. וכל המרבה להתבונן בזה, הרי זה משובח, כי על ידי כן יוכל לעשות קל וחומר בעצמו: "אם לאחר בוא הישועה עלי להודות לה', קודם בוא הישועה לא כל שכן", ואז יתן שבח והודיה להשי"ת על הישועה שהוא עתיד להניח לו בסלו, וממילא יזכה ודאי לחסדים גדולים.

- שלשה מצבים באדם הבא להודות לה' -

עלינו לדעת כי ישנם שלושה מצבים באדם הבא להודות לה': המצב הראשון, כאשר הוא עדיין שרוי במצוקה אך נודע לו כי ישועתו מוכנה ומזומנה והנה הוא עומד להיחלץ ממצוקתו, כי אז קל לו מאוד להגיע למדרגה זו של הודיה, שהרי באופן טבעי הוא חש את שתי התחושות כאחת.

המצב השני, כאשר הישועה כבר באה והוא כבר נחלץ ממצוקתו, כי אז הוא יכול על ידי עבודתו להזכיר לעצמו היטב את מצוקתו שהיה שרוי בה כדי להחזיר לעצמו את תחושת הצער שהיתה לו בתחילה, וזה מה שאנו עושים בליל הסדר כאשר אנו פותחים בגנות ומסיימים בשבח. וכן דוד המלך כששר לה': "ארוממך ה' כי דיליתני", הזכיר את התלאות הרבות שהיו לו בתחילה, באמרו בין השאר: "הסתרת פניך הייתי נבהל", והכל מטעם זה, כדי להכניס את עצמו במצב ההודיה הנעלה ביותר.

המצב השלישי, כאשר האדם עדיין שרוי בצרה ובמצוקה ואינו רואה פתח אורה, כי גם הוא יכול על ידי עמל ויגיעה לחזק את ביטחונו בה' כל כך עד שירגיש כאילו כבר ישועתו לנגד עיניו וממילא יודה וישבח מתוך שתי התחושות ביחד, תחושת הצער שעדיין

פוקד אותו ותחושת הישועה שקרובה לבוא.

- תכלית כל התורה היא להשיג אמונה -

כעת נעבור לפרשת השבוע בע"ה. בני ישראל עברו את כל התלאות במצרים, את היציאה ממצרים, קריעת הים, הכל כדי לבוא אל השעה היעודה בה ייבחרו להיות עם סגולתו של השי"ת על ידי קבלת-התורה.

והנה הדיבור הראשון שאמר הקב"ה במעמד הר סיני, הוא: "אנכי ה' אלוקיך" והוא אחד מהמצוות שניתנו לישראל, וכיון שכן, אינו בגדר חיזוק בעלמא, אלא חובה על כל אחד ואחד לקיים אותו כשאר כל מצוות התורה.

וב'ספר החינוך' (מצוה כה) כתב בביאור מצוה זו: "להאמין שיש לעולם אלוה אחד שהמציא כל הנמצא, ומכוחו וחפצו היה כל מה שהוא, ושהיה ושהיה לעדי עד, וכי הוא הוציאנו מארץ מצרים ונתן לנו התורה... שלא יפתה לבבכם לקחת ענין צאתכם מעבדות מצרים ומכות המצרים דרך מקרה, אלא דעו שאנכי הוא שהוצאתי אתכם בחפץ ובהשגחה, כמו שהבטיח לאבותינו אברהם יצחק ויעקב".

וממשיך שם: "שורש מצוה זו אין צריך ביאור, כי ידוע הדבר ונגלה לכל כי האמונה הזאת יסוד הדת, ואשר לא יאמין בזה כופר בעיקר, ואין לו חלק וזכות עם ישראל... דיני מצוה זו, כגון מה שמחויב עלינו להאמין עליו שכל היכולת וכל הגדולה והגבורה והתפארת וכל ההוד וכל הברכה וכל הקיום בו (פירוש: ולא רק יציאת מצרים ונתינת התורה שראו אז בני ישראל נעשו על ידו, אלא גם כל מה שעובר עלינו היום כל אחד במקומו ובשעתו)... וזאת מן המצוות שאין להם זמן ידוע, שכל ימי האדם חייב להיות במחשבה זו".

מצוה זו היא ממצוות התמידיות, כי חייבים לקיימה בכל עת ובכל שעה כדברי החינוך, ומטעם זה לא שייך לומר עליה "הנני מוכן ומזומן", שהרי בשעה שיאמרו אותה, בשעה זו ממש, יקיים כבר האדם את המצוה, ואין לך שום זמן בעולם שהוא עובר לקיום מצוה זו.

מסופר על ותיקי החסידים שכאשר הגיעו לזקנה מופלגת וכבר לא היו להם כוחותיהם במתניהם לעסוק על התורה ועל העבודה כבימי נעוריהם, היו מנחמים את עצמם כי הנה מצוה זו, מצות האמונה, אי אפשר ליטול מהם.

בספר 'שומר אמונים' כתב שעל ידי ההתעסקות בסיפורי השגחה פרטית והתבוננות בהם, מקיים האדם מצוה זו, מצות "אנכי ה' אלוקיך", בהידור רב. ונמצא שמה שהבעש"ט הק' החדיר כל כך בלבבות תלמידיו שכל מה שנעשה בעולם, בין לדומם ובין לצומח, לחי ולמדבר, הכל נעשה בהשגחה פרטית נפלאה לפי חשבון מסוים הידוע רק ליושב בשמים, לימד אותם על ידי כן ביאור מצוה זו, ואמרותיו הקדושות המפוזרות בספרי תלמידיו ותלמידי תלמידיו, הלא המה חיבור

נפלא בביאור המצוה.

זה אלא מפני שיש דרך שאותה צריך לעבור עד להשגת הפרנסה ומטרתה להרים את האיש על הנס, לגדלו ולפארו, וזהו צרכו ולחמו.

מכיר אני אדם אחד תלמיד חכם גדול וחשוב, אשר העשירים נלחמים בינם לבין עצמם מי יזכה לספק לו את הוצאות פרנסתו ואין חסר לו מאומה מצרכיו הגשמיים. פעם בא אליו עשיר אחד בבקשה גם לפרנס את בניו הנשואים, נעמד האיש על רגליו והתנגד בנחרצות, וכך אמר: עלי עברו כמה וכמה שנים שבהן היה לי קשה מאוד בהתמודדותי עם פרנסתי, ושנים אלו בנו אותי יותר מהשנים האלה בהן אני מקבל הכל על מגש של כסף, אינני יכול לראות באבדן מתנה זו מבניי כאשר יקבלו כבר מעתה את כל מזונם בלי שום קושי. כך היא המציאות: לעתים דווקא המחסור בונה את האדם וזהו צרכו, כי רק על ידו הוא מתקרב אל בוראו ונעשה אחוז ותלוי בו. זה אמנם קשה, ולפעמים קשה מאוד מאוד, אך במבט כללי ובפרספקטיבה רחבה יותר הרי שדבר זה יתן לו בהמשך תענוג גדול אשר לווה אותו עד גיל זקנה ושיבה.

- האם האדם נברא כדי להתייטר?... -

וכי ישאל השואל: "מה אעשה ואני איני רואה שאני מקבל את פרנסתי מן השמים? יכולים אתם להביא ראיות מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים שכל אחד מקבל את פרנסתו מן השמים, אך כל עוד אין אני רואה זאת על עצמי ועל בשרי, היאך אוכל להאמין בזה?"

נענה ונאמר לו: אף אתה אינך יודע מהי פרנסתך ומה טוב עבורך! אתה סבור להרוויח סכומי כסף אדירים ולשבת כל ימיך על המנוחה ועל הנחלה, וכיון שאין אתה רואה דבר זה מתקיים, כסבור אתה שאינך מקבל את פרנסתך, אבל היושב בשמים יודע טוב ממך מה טוב עבורך, והוא נותן לך את כל צרכיך, כולל כל החסרונות שלך, על פי ידיעתו בלבד.

יש שמסתובבים עם הרגשה שהאדם נברא כדי להתייטר ותומכים יתדותיהם על הפסוק "אדם לעמל יולד", אך האמת היא שהרגשה זו יסודה בטעות וגורם חילול ה'. כי הס מלחשוב שהקב"ה הוריד בריה לעולם כדי שתתייטר, ואם היה עושה כן, היה מחלל בזה את כבודו. אלא מאי? האדם לעמל יולד כדי לתקן את עצמו, להתענג על ה' וליהנות מזיו השכינה, אך בשום אופן לא בשביל שיתייטר. אמנם כן, צריך הוא שיפקח את עיניו לראות כמה טובה היא צורת החיים שצייר הקב"ה עבורו, כי אז יזכה לנצל את כל אותם צרכים שזימן לו הקב"ה, כגון תיקון המידות, קרבת האלוקים והשלמת הנפש.

הגאון רבי חיים אלעזר וואקס מקאליש זצ"ל, כתב בספרו 'נפש חיה', על הברכה שעשה לי כל צרכי: יש להבין מדוע כל הברכות ניתקנו בלשון רבים, כמו: זוקף כפופים, מתיר אסורים, אוזר ישראל בגבורה, עוטר ישראל בתפארה, ורק ברכה זו נתקנה בלשון יחיד:

והנה הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע פירש: "וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר וכו'", וזל"ק: "דהנה על ידי התורה אדם בא לידי דבקות, וזהו את כל דברי התורה אדם בא לידי דבקות, וזהו את כל הדברים לאמר אנכי ה'" הוא הדבקות ואמונה. כלומר כי כל מצוות התורה נועדו להשיג מצוה זו של אמונה.

יסוד היסודות בתורת החסידות וכך לימדנו הבעש"ט הק' זי"ע שעם כל מצוה ומצוה שהאדם מקיים, הוא מקיים עמה גם כן מצות אנכי ה' אלוקיך, שהרי הוא שואף בעת קיום המצוות להתקרב יותר לבוראו ולהידבק בו יותר ויותר. ועלינו לדעת שגם אם ישנם יסודות רבים בתורת החסידות, אבל יסוד היסודות שאליה כל היסודות מובילים, היא השגת הדיבור הראשון של עשרת הדיברות אנכי ה' אלוקיך. להבין שהכל מושגח על ידי השי"ת בכבודו ובעצמו בכל רגע ורגע, ולדעת שבכל דבר הקיים בעולם יש אלוקות ושכל אחד באשר הוא יכול להשיגו, כל אחד לפי מדרגתו.

ונמצא לפי האמור, שאם האדם שרוי במצוקה והוא מחזק את אמונתו בה' יתברך כי הכל מאתו ואם ירצה יחלצנו ממצוקתו ברגע אחד כמימריה, הרי הוא הוא עוסק במצוה החשובה ביותר שבתורה, באותה מצוה שכל המצוות האחרות תלויות בה, ואם כן מלבד מה שיוכל לשמוח אז על זכייתו לקיים מצוה חשובה זו לא פחות ממה שהיה שמח אם היה מקיים עתה מצות נטילת לולב, עוד יזכה לשכר עצום לפי הכלל המסור בידינו ש"לפום צערא אגרא", והלא מצוה זו הוא מקיים מתוך צער עצום.

- לעתים 'צרכי האדם' הם הניסיונות וכשיושלמו יצא למרחב -

רבי שמשון פינקוס זצ"ל אמר: כשהאדם רוצה להשיא את בתו ונקלע לידו סכום של מאה אלף דולר עבור ההוצאות, אין זה בגדר נס, שהרי זהו סדר העולם שכל אחד יקבל את כל צרכיו בכל עת. היודעים אתם מהו נס? כשהאדם זקוק לחמישים שקלים כדי לקנות דבר מה ואין לו, זהו נס! - כי הקב"ה ברא עבור אדם זה בריאה אחת ושמה "חיסרון" כדי שיוכל להתנסות על ידה.

יש ונגזר על האדם שיהיו לו קשיים מסוימים בדרך להשגת פרנסתו וכל זה כדי לנסותו למען אנסנו הילך בתורתו אם לא. והיה אם יעמוד איתן באמונתו ולא יפול ברוחו, אזי יתגדל ויתעלה ויקנה קנין נצחי של אמונה וביטחון בנפשו, וכשיושלמו הניסיונות ייצא תיכף ומיד אל המרחב.

מצד אחד יש לזכור שההשתדלות הטובה ביותר והנכונה ביותר על פי התורה, היא החזרה בתשובה וההתקרבות אל ה', ומצד שני יש לזכור שגם אם לאחר תיקון המעשים אין רואים את הפרנסה מתקרבת, אין

"העושה לי כל צרכי"?

שום עצה... כמו שכתוב (דברים ח, יז) "ואמרת בלבך כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, וזכרת את ה' אלוקיך כי הוא הנותן לך כוח לעשות חיל", ותרגומו "ארי הוא יהיב לך עצה למקני נכסין", ואמרו חז"ל כי לא ממוצא ולא ממדבר הרים, כי אלוקים שופט זה ישפיל וזה ירים. לא ממה שאדם עמל בסחורה והולך ממזרח למערב וחוזר על המדבריות ועל ההרים נעשה עשיר, מה הקב"ה עושה? נוטל מזה ונותן לזה, שנאמר "אלוקים שופט זה ישפיל וזה ירים..."

וכמו שאין אדם דואג על בריאותו וחיי, שאין אדם דואג אולי יחלה או ימות למחר, כך לא ידאג על פרנסתו. והטעם שאין האדם דואג על בריאותו, לפי שהוא יודע בבירור שלא יוכל לעזור לעצמו כלום בזה, ובפרנסה הוא חושב שיוכל לעזור לעצמו בעצות, לכן הוא דואג עליה. לכן אם האדם יודע בבירור שאין שום עצה בעולם על הפרנסה, ורק מה שהקב"ה נותן לו בחסדו הגדול זה מה שיש לו, אזי כמו שאינו דואג על בריאותו, כך לא ידאג על פרנסתו רק יבטח על חסד ה'.

וכמו שאומרים העולם: "ווען מען האט קיין ברירה, פארלאזט מען זיך אויף גא-ט" [כשלא נשארת ברירה, סומכים על השי"ת]. היינו שהדרך לזכות לביטחון על ידי שידע באמת שאין לו שום ברירה ועצה לעזור לעצמו בפרנסה, כי על ידי זה יבטח בה' ולא ידאג כלל כמו שאינו דואג על בריאותו וחיותו.

וכן פירשו הצדיקים לשון הפסוק בתהלים (יג, ג): "עד אנא אשית עצות בנפשי, יגון בלבבי" כי אם האדם מחפש עצות, אזי יש לו יגון בלבבו, וכיון שהוא מתייאש מלחפש אחר עצות ותחבולות, מיד שורה עליו השלווה והאושר. ואין בכל זה סתירה להשתדלות, יכול האדם להשתדל לפרנסתו במידה ובמשורה כדרך העולם, אך יחד עם כן יבטח בה' ולא יצא מדרך הממוצע בחפשו אחרי עצות לפרנסה בלי גבול ומידה.

אחד מהצדיקים אמר: "ברוך מרחם על הבריות" ברוך הוא ה' שמרחם אפילו על הבריות, אלו ה'חברה-לייט' שסבורים להסתדר לבד, כי מה שהוא מרחם על אלו שלא מסתדרים לבד זה פשוט, אבל מה שהוא מרחם על הסבורים להסתדר לבד, זה חידוש גדול.

יה"ר שנזכה לעבוד את השי"ת בטוב הנראה והנגלה, ומתוך שמחה ושלווה הנפש, בידיעה כי אין בידי מילא שום כוח לשנות את מה שגזר אבי אהבי שבשמים, הוא תמיד הנהיג אותי ותמיד ינהיג אותי, ומה שנותן לי לעשות זה רק תפילה, השתדלות, אמונה וביטחון.

מקורות: על פי הקונטרסים הנפלאים 'הבינני' מפי הגה"ח רבי שמעון שפיצר שליט"א

התשובה היא, כי הנה שונים הן מנעליו של אדם משאר בגדיו, שהרי כל בגדיו, אפילו יהיו גדולים ממידת גופו, יוכל ללבשם. מה שאין כן המנעלים, שחייבים להתאים למידת רגליו, ואם יהיו גדולים יותר ממידתו, ימעד ויפול בדרך הליכתו ויפרק עצמותיו.

צרכי האדם שניתנים לו מן השמים דומים למנעליו של אדם, כי אף הם מותאמים עד להפליא לנפשו של כל אחד ואחד.

המשוטט בעיניו ימין ושמאל וחפץ במה שיש להם לחבריו, דומה אפוא למי שחפץ במנעליהם של חבריו אשר אינם תואמים לרגליו. ולכן נתקנה ברכה זו בלשון יחיד: שעשה לי כל צרכי לי דווקא, כי הצרכים שלי מותאמים לי ולא לאחרים.

אף זאת אנו רואים מפרשת המן, שהרי כן אמרו חז"ל שכל אחד הרגיש טעם במן כפי שרצה להרגיש, מבואר שהפרנסה ניתנת לכל אחד כפי הצרכיוותיו, ואם האדם אינו מרגיש כן, תחת אשר ייצא לרעות בגינות חבריו ללקוט מהם שושנים ולראות מה חסר לו, יתקן מעשיו ויחזק בטחונו בה' ולפתע יבין וירגיש שהוא מקבל את כל הצרכיוותיו. לפתע יבין שזה שיש לו דירה קטנה, נועד לטובתו, ומה שבנו מציב לו קשיים, הוא כדי לרוממו ולפארו, ואז ימצא את עצמו בגן עדן ממש.

- עצה לדאגות פרנסה -

בספר 'רוממות נשמת ישראל' (להרה"ח רבי משה ב"ר חיים ווארטמאן ז"ל מחסידי קאז'ניץ ומאגליניצא עלה לארץ ישראל, נדפס בשנת תרל"ב) כתב עצה למי שרוצה להינצל מדאגת הפרנסה, והעצה היא שיידע שאין שום עצה.

והביאור בזה שכל זמן שהאדם חושב שיש לו מהלך להשגת פרנסתו, הוא הולך ונטרד והדאגה מטרפת לו את דעתו, ורק כשהוא מוסר את פרנסתו להנהגת הבורא יתברך, אזי הוא יכול להיות בטוח ושאנן שישלח לו את כל צרכיו.

וכן הוא לשון הספר 'חובת הלבבות' (שער הביטחון פ"ג): ויהיה בטחונו באלוקים שלם ולא יזיקנו הסיבוב על הסבות להבאת טרפו בהם מאומה, כשהוא מכויין בהם בלבו ומצפונו לשם שמים. ואל יחשוב, כי טרפו מועמד על סיבה ידועה ושאם תמנע הסיבה ההיא ממנו, לא יבוא בסיבה אחרת, אבל יבטח על האלוקים בטרפו, וידע כי הסיבות כולן אצל הבורא שוות, יטריפהו במה שירצה מהן ובעת שירצה, מאיזה ענין שירצה, כמו שאמר הכתוב: כי אין לה' מעצור להושיע ברב או במעט, ואמר: כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל, ואמר: לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי אמר ה' צב-אות.

וזה לשון הספר 'רוממות נשמות ישראל': עוד יש עצה שלא לדאוג על הפרנסה, העצה היא שידע שאין

כטוב לב המלך ביין

~ פלפולים וחקירות למדניות ממשנת רועי וגאוני החסידות, חסידים ואנשי מעשה ~

ובשפתי חכמים פירש בפסוק הנ"ל ועתה אם שמוע וגו' ושמרתם את בריתי, וז"ל, לא אותו הברית שכרתי כבר היינו ברית שבת וברית מילה, כי פשט הכתוב מורה על ברית התורה שעתיד לצוות בה עכ"ל, וכוונתו על עשרת הדברות דהיינו אנכי ה"א לא יהיה לך אלהים אחרים וגו', שיעבוד להשי"ת ולא לעבודה זרה, ולכאורה קשה טענת המין אחרי רבים להטות. ולכן סיים הכתוב והייתם לי סגלה מכל העמים, שהם ס"ת אותיות מילה, וזה רמז להנ"ל שע"י מילה אנו ניכרים ומובדלים מן העמים, ונסתרת טענת המין. (אוהב חסד להרה"ק רבי דוד מנדבורנא זי"ע)

וכבסו שמלותם. יש לעיין אם היה לאחד שמלה חדשה אם לא נצרך כיבוס, כי פשטות טעם כיבוס לנקות מכתמים, או אפילו חדש צריך כיבוס כי מי יודע כוונת קדשו בטעם כיבוס, גם שלא לשנות מכל הקהל, וכן צריך עיון גבי כיבוס לויים. (שפתי צדיק להרה"ק מפילץ

נסתפקתי כשבאו ישראל מקבלת התורה"ק אם היו חייבים קידוש דאורייתא, כי אז נצטוו זכור כו' לקדשו זכרהו על היין בכניסתו, וההלכה דאם לא עשה בלילה חייב ביום בתורת תשלומין, אבל אז לא הי' עליהם חיוב בכניסת שבת קודש, ואף אם מצווים היו [על] שבת קודש מקודם, אבל מצות זכור נצטוו בשעת מתן תורה"ק, או נימא דלענין מצוה זו נקרא עתה כניסתו ושייך זכרהו בכניסתו. (שם)

בפנים יפות מפרש ויקח יתרו וגו' שקנה הבהמות לקרבנות משל ישראל, והי' קשה לעשות קנין משיכה בתוך מחנה ישראל, שיש שם דין חצר השותפים. ונפלאתי בזה שהרי הי' יכול לקנות בהגבהה שקונה

בכל מקום. גם תמיה דנראה מדברי קדשו שהיו הבהמות עם ישראל במחנה, ומבואר במדרשים שעמדו חוץ למחנה שהיה אסור ריבוץ גללים במחנה, ואף באדם כששייך בל תשקצו היו חייבים לילך להיפנות חוץ למחנה, מכל שכן שלא יעמוד שם בהמה. (שפתי צדיק להרה"ק מפילץ זי"ע)

מובא בספר תורת אליהו בשם ספר תיקון משה על מדרש שיר השירים וז"ל, פשטתי את כתנתי, וראיתי מילה שנימלתי לשמונה. רחצתי את רגלי איככה אטנפם, לעבודה זרה. וביאר הכוונה דאיתא בויקרא רבה (ד, ו) א"ל ההוא מינא לרבי יהושע בן קרחה, כתוב בתורתכם אחרי רבים להטות, מפני מה אין אתם משווים עמנו בעבודה זרה.

ומביא לתרץ קושית המין מספר נאוה תהלה, דאמנם כן שהעכו"ם הם הרוב, ברם ע"י מילה אנו ניכרים ומובדלים מן האומות, ולא שייך ביטול אלא בדבר שנתערב עם אחרים ואין ניכר האיסור, נמצא דע"י מילה נסתרה טענת המין. ועפ"ז מפורש דברי המדרש פשטתי את כתנתי וראיתי מילה שנימלתי לשמונה, ועי"ז אנו בני ישראל ניכרים ומובדלים ומצויינים מהאומות ונדחה טענת המין וא"צ לילך אחר הרוב, וא"כ איככה אטנפם לע"ז אף שהמה מרובים, עכת"ד.

לא עם הארץ חסיד

שביבי אש משרפי החסידות במעלת לימוד ועמל התורה

על גודל בקיאותו בכל הש"ס של הרה"ק בעל 'אהבת ישראל' זי"ע מויזניץ, סיפר הרה"ח ר' יעקב שמשון שטרן הי"ו מארה"ב, ששמע מפי אחד שהתחבא פעם בתוך חדרו של ה'אהבת ישראל' בעת שבא לבקרו אחד מגדולי ליטא, שבמשך כמה שעות חזרו יחדיו על שמונה מאות דפי גמרא בעל פה!...

סיפר כ"ק האדמו"ר מויזניץ מאנסי זצ"ל: כאשר מאן דהוא תינה פעם לפני ה'אהבת ישראל' כי קשה לו מאוד ברוחניות, ענה לו זקיני הק': "היינטיגע צייטן איז די איינציגסטע עצה צו לערנען תורה!" [בימינו העצה היחידה היא ללמוד תורה].

באחד השנים ישב ה'אהבת ישראל' בחדר קדשו קודם התקיעות בראש השנה ולמד במהרי"ט אלגזי עמ"ס בכורות. (מתוך הספר 'תורתם משתמרת')

(זי"ע)

משתה היין

~ אוצר גנוזות ממשתה יינה של תורה ופלאותיה בפרשת השבוע ~

נושא השבוע

פרשת יתרו

- התייעוד המופלא על החידושי הרי"ם והסברו של

הפני מנחם... -

בספר 'עלי תמר' (זרעים ח"א רצג, א) הביא מש"כ הרמתיים צופים' (תדא"ר פ"ב אות כז) בשם ה'חידושי הרי"ם' זי"ע וז"ל:

"וכן שמעתי מכבוד אדמו"ר הרה"ק מו' יצחק מאיר זלה"ה מק"ק גור בפרשת יתרו, שאמר על מאמר (מכילתא יתרו מסכתא דעמלק פ"א) ויואל משה כו' שנתן בנו הראשון לעבודה זרה, ונתלהב מאוד וצעק ושפט ידו הקדושה לאמר אני נותן תקיעת כף שלא כן הדבר ולא אשא פנים למדרש אם היה כפי פשוטו, עיי"ש באריכות.

ומסיים: "ועדותי נאמנה כי בשעה שאמר אדמו"ר הרה"ק דק"ק גור אלה הדברים ראינו כי כל נשמתו הקדושה כמעט יצאה כו' מגודל התבערה שבערה בו אש השם, ואשרי עין ראתה כו'."

ומעניין לציין את מכתבו של כ"ק האדמו"ר בעל ה'פני מנחם' מגור זצ"ל (אוצר מכתבים ח"א מכתב ט) בענין זה: "בנידון שאלתו על הדברים שנדפסו ב'עלי תמר' בשם החידושי הרי"ם על דברי המכילתא הנוגעים לבן בנו של משה רבינו 'האם הם מיוסדים ומוסמכים'."

"אני נולדתי ששים שנה אחרי פטירת בעל חידושי הרי"ם זצ"ל, ולפיכך איני יכול להעיד עליו אם אמנם אמר כך, אבל נדפסו בשמו על ידי תלמידיו כך."

"לא ח"ו שחלק על המדרש של חז"ל שמשה רבינו ע"ה הפריש בן ראשון לעבודה זרה, אלא שפירש כך, כי כוונת המדרש שמשה רבינו גדל על ברכי האמונה בהשי"ת, כמ"ש חז"ל בהרבה מקומות שהיה להם מסורת פקד פקדתי ועוד, עד שהשיג מעלתו ונביאותו, אבל יתרו נכנס לכנפי השכינה אחרי שחקר ועקב על כל מיני עבודה זרה ודעות כוזבות שבעולם עד שבא להכרה 'עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלוקים', כלומר על ידי החקירות מכל האלוקים נודע לו אמיתות ה' וקיבל עבודתו."

"ומשה וחונתו נחלקו ביניהם איך לחנך את בניהם - נכדיהם ולהדריכם, ולבסוף הסכים משה רבינו שהבן הראשון גרשום יודרך בדרכו של יתרו והשני בדרכו של משה (ומכל הדרך שבחר, שהיה רצוף ספקות וחקירות באמונה, גרם שיצא שבואל בן גרשם)."

"ע"כ מה שנדפס בשם חידושי הרי"ם זצ"ל שידוע לי בענין הנ"ל."

- משה רבינו היה בקיא בחכמת הפרצוף -

או יאמר ואתה תחזה בהכרת פנים מכח חכמת הפרצוף שהיה משה יודע ובקי בה בהיותו שלם שבשלמים גדול שבנביאים וחכם הרזים, ולכך הזהירו במלת ואתה כלומר ואתה בעצמך ולא על ידי ציווי. (רבנו בחיי)

- אם בהמה אם איש - ומה עם העוף? ... -

אם בהמה אם איש לא יחיה - ולא העוף כי לא יוכלו לקחתו כי יעוף מיד. (אבן עזרא)

- "שלא יצא לבם מהפחד..."

ויהי קול השופר - מנהג כי קול השופר שבתחלה יהיה יותר חזק וזה היה להפך אולי עשה כן השם שלא היה חזק בתחלה שלא יצא לבם מהפחד. (אבן עזרא)

- שלש שעות ביום המסוגלות לעסק התורה עד

מאוד -

רבי אלעזר בן עזריה אומר, ערב שבת בששה לחודש בשש שעות ביום קיבלו ישראל את הדברות, ובתשע שעות ביום חזרו לאהליהם (פרקי דר' אליעזר פרק מ"ו), יש צורך גדול בידיעה לידע באיזה שעה ביום היתה קבלת התורה, דמסתמא אלו השלש שעות בכל יום ויום גורמת שיהא מסוגלים לעסוק בהם בתורה, והלומד באלו השעות יראה סימן יפה בלימודו. נפש כל חי (מערכת מ' אות ס"ו)

- הר סיני -

- הר סיני הוא מקום וועד למלאכים. (ספר חסידים סימן תתשמ"ט)
- השפע שיצא על הר סיני קיים לעולם ועד. (תורת חיים בבא מציעא דף פ"ה)
- ויוצא משה את העם לקראת האלקים מן המחנה, ומיד תלש הקב"ה את ההר והעמיד אותו באויר, וההר היה זהיר וצלול כמראה הזכוכית. (תרגום יונתן)
- כשיעור משינתו יחשוב תיכף במעמד הר סיני. (קב הישר פרק א')
- בברכת אהבה רבה יזכור במעמד הר סיני. (קב הישר פרק ס')

זכרהו על היין

~ לגימות משובחות, להאיר את ההנהגות והמצוות, אשר בפרשת השבוע נזכרות ~

המצוה השבועית: הדלקת נר שבת

"זכור את יום השבת לקדשו" (כ, ח)

- ברכה מיוחדת שורה בנרות השבת -

ר' אליעזר אומר ברכו בנר, ובי היה מעשה, פעם אחת הדלקתי נר בערב שבת ובמוצאי שבת מצאתי אותו דולק ולא חסר כלום. (ילקוט שמעוני בראשית פ"ב אות טז) לא נודע מהיכן ישפוט שהברכה קאי על הנר, ואין ראייה ממעשה הנס שאירע לו לר' אליעזר, ומוכרחים אנחנו לומר שזה הוא לכל איש הישראלי שנרות של שבת מתברכים יותר באורם מכל ימות החול לזה רב ולזה מעט, (וכמדומה שהמבינים יודעים זה). (בני יששכר מאמרי השבתות)

- גורמת אריכות ימים לבעלה -

הדלקת הנר בשבת חובה על הנשים כמו ששנינו בפרק במה מדליקין (שבת כה, ב). ועל דרך האמת סוד... ולסוד זה מוטל על האשה להדליק נר שבת וזכות גדול הוא לה, ותזכה לבנים קדושים מאירים בתורה וביראת השם מרבים שלום בעולם, וגורמת לבעלה אורך ימים (זוהר ח"א מח, ב). וצריכה להדליק שתי פתילות כנגד זכור ושמור (טור סי' רסג). (תולעת יעקב)

- סגולתה לכבות אש הסטרא אחרא -

נודע שיש מצוות שיש בהם סגולות, כגון שופר, להבהיל השטן (עי' זוהר א קיד ע"ב), או מצות הדלקת נר שבת, היא לכבות אש הסטרא אחרא (פע"ח שער השבת פ"ד). (אהבת שלום קדושים)

- יש שמקפידים לא להשליך או להשתמש בניזיון

בשיירי הנרות -

בנרות של מצווה יש קדושה נפלאה וסגולה גדולה, נר מצווה מתנבא כמו נביא ע"פ ה', ומי שזוכה לרוח הקודש יכול להשיג ולהבין הרבה עתידות ע"י הסתכלות בנרות המצווה, לכן מקפידים להדליק נרות בבית הכנסת שמעלה הרבה קדושה בוצינין קדישין, כך כתב בספר מעבר יבוק, ומגרש הסט"א וכל כוחות הטומאה, וכן בכל מקום שרוצים לגרש היצר והטומאה כדאי להדליק נרות של מצווה וזה סגולה לגרש הסט"א, לכן יש שמקפידים מאוד לא להשליך או להשתמש כבזיון בנשאר בנרות בתי כנסת, וכן בוודאי בנרות השבת קודש שיש בהם הרבה קדושה. ראיתי בספר "נר דלוק" בגימטריא "השכינה". (כ"ק האדמו"ר מטאלנא זצ"ל, כי חיים הם למוצאייהם)

- התפילה נשמעת יותר בשעת הדלקת נרות שבת -

כה תאמר לבית יעקב. אלו הנשים... וצוה לדבר אל הנשים תחילה... שהאשה הטובה היא סיבה לתורה שהיא יכולה להמשיך את בנה לבית המדרש לפי שהיא מצויה בבית והיא מרחמת עליו בכמה מיני געגועין כדי להמשיך אותו אחר לימוד התורה מנעוריו וגם כי יזקין לא יסור ממנה".

"ולכך ראויה האשה להתפלל לה' יתברך בשעת הדלקת הנר של שבת שהיא מצוה מוטלת עליה שיתן לה ה' בנים מאירים בתורה".

"כי התפילה יותר נשמעת בשעת עשיית המצוה ובזכות נר שבת שהוא אור תזכה לבנים בעלי תורה הנקראת אור. (רבנו בחיי בפרשתן)

- אפילו תפילה פשוטה -

מסופר על אמו של הגאון רבי אהרן שמואל קאידנובר בעל 'ברכת הזבח' (ותפארת שמואל, שו"ת אמונת שמואל) שלא היתה יודעת להתפלל כלום, רק בשעת הדלקת נרות התפללה בשפה הרוסית "יהי רצון שבני שמואל יהיה תלמיד חכם". (דעת משה להרה"ק ר"מ מקוזניץ בשם אביו המגיד הק')

סיפר הגה"ק ר' שמעוני מזעליחוב זי"ע: כשהיית ינוקא בן שתי שנים, שמעתי את אמי מתפללת בעת הדלקת נרות שבת קודש, "ריבונו של עולם, מיין שמעו'לה זאל לערנען תורה פאר דיר רבונו של עולם, און נישט פאר קיין מענטשין". (רבונו של עולם, בני שמעון ילמד תורה רק לשמך לבדך, ולא בעבור בני אדם). (יגדיל תורה)

- כוונה מיוחדת בשעת ההדלקה -

ויביאה יצחק האוהלה שרה אמו. אמרו ז"ל (ילקוט רמז ק"ט) האוהלה שרה אמו הרי היא כשרה אמו שכל זמן שהיתה שרה קיימת היה נר דלוק מערב שבת לערב שבת וברכה מצויה בעיסה וענן קשור על האוהל, הכוונה היא שחווה גרמה לכבות נרו של עולם שהוא אדם הראשון והיה חלתו של עולם ושפכה דמו, לזה שרה שבאה לתקן היה נר דלוק, וברכה מצויה בעיסה שהיא חלה, וענן קשור על האוהל כנגד מה ששפכה דמו, ושלושתן רמוזים בנר, הנר היא האשה, והפתילה כנגד החלה, והשמן כנגד הדם, והאור כנגד אדם שהיה אורו של עולם, וצריכה האשה כשתדליק נר שבת שתתכוון לזה. (ש"ך על התורה)

חמרא טבא

~ מדור מגוון ומשתנה מידי שבוע, יין המשומר מדובשנה של תורה ~

והשבוע...

"דבר בעתו" - שבת 'קבלת התורה'

כאשר העיד רביה"ק משינאווא זי"ע כי כשהיה פעם אצל אביו רביה"ק מרנא הדברי חיים זי"ע, בעת שקרא פרשת עשרת הדברות היה שומע ממש אותן קולות וברקים שהיו בעת מתן תורה. וכן הוא בכל דור ודור, ועל כן הוא העת להתפלל ולבקש שנזכה ללמוד תורה כדת ולעבוד את השי"ת באמת ולבב שלם, עכתוד"ק.

וכך מפורש במדרש תנחומא: "אמר הקב"ה לישראל: בני, היו קוראים את הפרשה בזמנה בכל שנה ושנה, ואני מעלה עליכם כאילו עמדתם לפני בהר סיני ומקבלים אותה!"

- שבת קבלת התורה אצל חסידים ... -

בכתבי הרה"ח ר' מאיר ברנשטיין ז"ל הביא את מה שסיפר הגה"ח ר' חיים מענדיל קאסטראמעצקי ז"ל שבליל ש"ק פרשת יתרו שבת של קבלת התורה, התאספו החסידים בביהכ"נ של הורודעץ, והתלהבו מאד בדברי חסידות, ואח"כ הלכו ריקדה עד שני שעות לפני שהאיר היום, והלכו לבקר את אחד מהחסידים בביתו שלא בא לשבת אחים, ונמשכה שם הישיבה עד סמוך לאור היום, ואח"כ הלכו לטבול לכבוד היום, ומשם הלכו לביהכ"נ ושכבו לישן כדי לפוש מעט קודם התפלה, ואח"כ עמדו והתפללו בהתלהבות וחיות גדול, וכך עבר עליהם כל יום השב"ק, וגם למחרתו ביום ראשון היה להם אותו החיות, וכשיצאו החוצה לא יכלו להביט על שום דבר חול על חניות ועסקים, והחליטו מיד שיסעו כלם למרן אדמו"ר הזקן זצ"ל. (קובץ בית אהרן וישראל (קרלין) שנה כז גליון ה עמ' קסה)

- צריכים להאמין שקיבלנו את התורה! -

ב'ברכת אהרן' (עמ' קפב) "בשבת ק' פרשת יתרו בעת הקידוש אמר [מרן אדמו"ר הרא"א מקארלין זיע"א הי"ד] לר' אלטיר [חיים שיפמאן שו"ב ז"ל], אין הזמן לעשות חשבונות, הזמן על ההכנות הי' מקודם, ועכשיו צריכים להאמין שקבלנו התורה."

- בשבת זו היו גילויים גדולים יותר מחג השבועות - בשב"ק פרשת יתרו תשע"ו זכיתי להשתתף בשולחנו הטהור של כ"ק האדמו"ר מראחמסטרייווקא שליט"א בירושלים עיה"ק. ה'תורה' היה מורכב מכמה קטעים בספה"ק, ביניהם: נועם אלימלך, עבודת ישראל, קדושת לוי, ועוד, שלמד בהם בהתלהבות גדולה. וסיים בברכת קדשו והזכיר שבשבת זו היה לצדיקים גילויים יותר גדולים מחג השבועות.

- התעוררות גדולה בקריאת עשרת הדברות בפרשת יתרו -

הובא בספר 'יפה שיחתן של עבדי אבות' (אות סז): ידוע אמרת צדיקים הקריאה מעורר הזמן, וידוע שדו"ז הגה"ק הדברי יחזקאל משינאווא זצ"ל אמר פעם: שהרגיש אצל אביו הגה"ק הדברי חיים מצאנז זצ"ל, התעוררות גדולה, בעת קריאת עשרת הדברות בפ' יתרו, יותר מבחג השבועות.

- השבת הזאת מסוגלת להתעלות בלימוד התורה -

שמעתי לפני כמה שנים מכ"ק האדמו"ר מצאנז שליט"א בליל שב"ק פרשת יתרו, שבשבת זו שקוראים בה פרשת קבלת התורה, אשר ידוע כי הקריאה מעורר הזמן, על כן הזמן מסוגל לכל אחד ואחד לעלות ולהתעלות בלימוד התורה ביתר שאת ויתר עוז, ועל זאת יש להתחזק ולבקש ותן חלקנו בתורתך, כי כל ההשפעות רחמים וחסדים שירדו בעת מתן תורה, כן נמשך בכל דור ודור בעת שקוראים פרשה זו, וכאשר היה אז שהשי"ת חנן את ישראל דעה בינה והשכל לעסוק בדברי תורה, ומתוך כך להמשיך עליהם כפרה לשוב בתשובה שלימה, כן הוא בכל דור ודור.

והאדמו"ר שליט"א פירש בזה את הפסוק הפותח את עשרת הדברות - 'וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר', וידוע מש"כ התוס' (חולין ב, ב ד"ה אבל) דלאמר הכוונה לדורות, אף כאן נאמר דבר זה, שכל מה שנשפע בעת מתן תורה כן יהא בכל הדורות, ואותם קולות וברקים עדיין נשמעים ויוצאים בכל דור ודור,

ויין ישמח - מרגליות אגדה

הידיים... והפירוש הוא ע"ד הכתוב אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד, וזה הכוונה בשני הידיים. במהלך הפירות טיש נתן תפוח לאחד מחסידיו, ואמר לו דאיתא מהחידושי הרי"ם זי"ע שתפוח זה סגולה לפרנסה (כנראה כוונתו למה דאיתא בספר 'חמדת צבי' (ויקרא) שהביא בשם רבי משה וואלער ז"ל ששמע מהרה"ק בעל חידושי הרי"ם שקיבל מהמגיד הק' מקאזניץ זיע"א, שכל האוכל בסעודת ליל שבת תפוחים, מובטח לו שתהיה לו פרנסה בזה השבוע), ובירכו מברכות קדשו. לאחר השוה"ט רקדו.

מוצאי שב"ק פרשת יתרו תשע"ט

השתתפתי בשוה"ט שערך כ"ק האדמו"ר מטאלנא שליט"א לרגל סעודת 'מלוה מלכה'. אזכיר כמה נקודות ממה שאמר בעת שאמרו לפני שמות בעלי ההילולא של השבוע הבעל"ט, כנהוג. החלקת יהושע מביאלא: הבית ישראל מאוד אחז ממנו.

רבי לייבלי אייגר: התקרב בהמשך לקאצק, ואכן נפטר באותו תאריך של רבו השרף מקאצק, ואמרו חסידים כי הוכיח סופו, שנפטר ביום פטירת רבו, על תחילתו, דאזיל בתר לשון אחרון...

רבי דוד ממיקלאייב תלמיד הבעש"ט: אמרה עלי מרת אדל, בתו של הבעש"ט, שלאחר פטירת אביה הוא הראוי ביותר ליטול על עצמו את ההנהגה, אך דא עקא שהוא עצמו אינו מאמין בזה...

הט"ז: הרבה חצרות חסידיות חוטרם ממנו. רבי יעקב לנדא: היה אחד מגאוני ליטא שהתגורר בבני ברק שפעם אחת היתה לו שאלה הלכתית קשה ומסובכת שידע שרק הרב לנדא יכול לענות עליה, אך מאחר שהרב לנדא היה חסיד חב"ד והוא הלא היה מבני ליטא, כך שגבה טורא ביניהם, ולא היה ביכולתו לגשת לשאול את הרב לנדא, ע"כ שלח השאלה ע"י שליח והזהיר אותו לבל יאמר מי המשלח, אך השליח היפר בקשתו, אם מחמת שחשב שכן צריך לומר את שמו, אם מחמת שרצה לעורר מהומה... ואמר מי הוא משלחו, ואמר לו הרב לנדא שישב לאותו גאון שהוא יודע התשובה לשאלתו, אך אינו מוכן לענות לו התשובה אא"כ ילך מקודם לטבול במקוה. כשמוע אותו גאון כן, אמר לשליח שיאמר להרב לנדא, שאם סובר הוא שיש קשר בין השאלה ולטבילה במקוה, אזי גם הוא מפלפל ואומר שעושה אותו שליח לטבול בשבילו. וענה על כך הרב לנדא ואמר לשליח שיאמר למשלחו, שידע משלחו כי אכן מוכן הוא לטבול בשבילו, אך אם יעשה כן הרי שיכוון כאלה כוונות בטבילתו שיוכל ל'הינזק' מזה שאחד מיו"ח יהפוך להיות חסיד... אך אותו גאון הגיב לכך בביטול, והרב לנדא אכן טבל בשבילו, ואחד מבניו של אותו גאון מבני ליטא הפך להיות מגדולי חסיד חב"ד... שמעתי את הסיפור מאותו בן חבדני"ק...

בדידי הוי עובדא

ליל שב"ק פרשת יתרו - שבת 'קבלת התורה' תשע"ט
בשב"ק זו שבת בירושלים עיה"ק כ"ק האדמו"ר מביאלא-ב"ב שליט"א לרגל שבת שלפני יומא דהילולא רבא של זקיניו כ"ק האדמו"ר בעל ה'חלקת יהושע' מביאלא זצ"ל, וערך שולחנו הטהור בבית מדרשו שברח' אבינדב בעיר הקודש והמקדש. לאחר מאכל הדגים נשא דברים קצרים בענין שכל אחד בכל מצב שבו הוא נמצא יש ביכולתו לשוב בתשובה ולחזור לאביו שבשמים מכוח הנקודה היהודית הפנימית, חלק אלו-ה ממעל ששוכנת בפנימיות כל איש ישראל.

דבר זה מרומז בפסוק אנוכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, דכבר הקשו מדוע נקט אשר הוצאתיך מארץ מצרים, יותר הו"ל למימר אנוכי ה' אלקיך אשר בראתיך, ומה ענין יציאת מצרים להכא. אך בהאמור יבואר שנרמז כאן יסוד זה, דעל ידי הנקודה הפנימית ה'אנכי ה' אלקיך' ששוכן בלב כל יהודי, עי"ז 'אשר הוצאתיך מארץ מצרים', אפשר לצאת מכל המיצרים.

והביא מש"כ השם משמואל (פרשת בחוקותי תרע"ג ועוד) בשם אביו האבנזי נזר זי"ע שאמר שעמלק הוא היפוך מיעקב אע"ה, שיעקב הוא ישר ע"כ שמו ישראל וישורון, ועמלק מלשון מעוקל, עכת"ד. ו'ישראל' הוא אותיות 'לי ראש'. ועמלק מבלבל ומעקל הראש ומביא האדם לידי יאוש ממצבו וצריך להתחזק כנגדו.

ויורמז במאמר חז"ל שבערב שבת עם חשיכה צריך כל אדם לומר בביתו הדליקו את הנר, שכאשר נמצא האדם במצב של חשיכה ואפילה ברוחניות, עליו לחזק את עצמו ולומר לנפשו הדליקו את נר ה' נשמת אדם כי בכוח החלק אלו-ה ממעל אפשר תמיד לשוב אל ה'.

וכל זה בכוח השבת קודש המאיר לאדם, וזקיני זי"ע היה מופלא עד מאוד בהתקשרותו עם השבת קודש, ולפלא שנולד ב"ב טבת, אותו תאריך ששלח ה'אבן עזרא' את אגרתו הידועה אל השבת, וגם כשנולד הורה זקיני הרה"ק רבי יעקב מביאלא זי"ע לעטוף אותו במפת החלות של שבת!

ולכל זה צריך מסירות נפש, ויורמז במאמר 'זכור ושמור בדיבור אחד נאמר', שלזכות לזכור בעשה טוב ולזכור את בוראו ושמור בסור מרע - צריך זה בדיבור אחד, במסירות נפש למען ה' אחד, כנודע עבודת הקודש שהשקיע זקיני זי"ע בקבלת עול מלכות שמים בקריאת שמע, עיני ראו ולא זר, איך שממש מסר נפשו בשעת ק"ש והיה פניו מחליפות גוונים מלבין ומאדים וכדו', עד שלאחר שסיים ק"ש היה קרוב ממש לעילפון. עד כדי כך הגיעו הדברים שהבריסקער רוב שהיה מהמתנגדים שלח את רבי וולוול צ'צ'יק שיראה את עבודת הקודש בדקדוק ההלכה עד להפליא של זקיני זי"ע בקריאת שמע.

אצל ה'דברי בינה' בביאלא היה אומר בשבת זו - שבת 'קבלת התורה': שנזכה לקבל את התורה בשני

זו אף לחתונות וכדו'.

מאמר ב'

התחיל בחידוש מופלא שמביא כמדומני הפני מנחם בשם האמרי אמת ז"ע שהן אמנם הלוחות הראשונות נשברו אך הפסוקים המדברים שם אודות שבת כן נשארו בשלימות.

ואמר שיש לו קושיא זה שנים רבות לפי"ז, דהנה איתא בגמ' ב"ק (נד, ב - נה, א) שאל רבי חנינא בן עגיל את רבי חייא בר אבא, מפני מה בדברות הראשונות לא נאמר בהם טוב ובדברות האחרונות נאמר בהם טוב. אמר לו עד שאתה שואלני למה נאמר בהם טוב, שאלני אם נאמר בהן טוב אם לאו, שאיני יודע אם נאמר בהן טוב אם לאו. כלך אצל ר' תנחום בר חנילאי שהיה רגיל אצל ר' יהושע בן לוי שהיה בקי באגדה. אזל לגביה. א"ל ממנו לא שמעתי, אלא כך אמר לי שמואל בר נחום אחי אמו של רב אחא ברבי חנינא ואמרי לה אבי אמו של רב אחי ברבי חנינא, הואיל וסופן להשתבר. וכי סופן להשתבר מאי הוי, אמר רב אשי חס ושלום פסקה טובה מישראל.

והנה לפי חידושו של האמרי אמת מדוע לא יכל הקב"ה לכתוב טוב בלוחות הראשונות ולעשות כך שלא ישתברו כמו שלא נשברו פסוקי השבת.

ותירץ בדרך חסידות, כי הנה פסוקי השבת יכלו להישאר בשלימות על אף שכל הדברות והאותיות מסביבותיהם נשתברו, אך 'טוב' אמיתי לא טוב לו אם סביבותיו לוקים בחסר ונשתברו, אף אם לו עצמו טוב והוא נשאר בשלימות.

ודיבר בענין זה שהאנשים נוטים להסתכל ולדאוג רק לסובתם האישית ללא הבט כלל על טובת זולתם.

וסיפר בענין זה מה שאמר המגיד הג"ר שלום שבדרון זצ"ל שפעם אחת אשה אחת שמעה כי ילדה אירע לו איזה מקרה לא טוב והתחילה ליילל ולבכות בקול גדול, עד שבאו ואמרו לו שאין זה בנה אלא בן שכנתה, ומיד נרגעה, ולא עוד אלא שהתחילה לנחם ולעודד את לב שכנתה שלא ארע מאומה וזה יעבור וכו'...

כך הוא דרכו של עולם. ונציג דוגמא לדבר, שאנשים נוטים להוציא את כתב העת המונח בתיבת השכן ולקרוז על חשבוננו ואח"כ אפילו לא טורחים להחזירו למקומו, או ששולחים ילד קטן עם פח גדול [שבעצם הדבר יש לדון אי ליכא בזה משום 'לא תרדה בו בפרך'] והפח נקרע בדרך ומטנף כל חדר המדרגות, ולא אכפת כלל להורה מזה, אחר שקומתו שלו נשארה נקיה ללא רבב, ועלינו להתחזק בזה.

ואמר שמספר את הסיפור כדי לעורר קצת שמחה בלב הציבור, אשר נראה שהעצבות שורה קצת... אמר שאנו לא מספיק מוקירים את המעשים טובים שאנו עושים בכל יום ויום.

מאמר א'

דיבר אודות דברי התנא דבי אליהו רבה (פרק ח"י): "מהו ולא יראה כי יבא חום - לומר לך כל העוסק בתורה אינו רואה מדת פורעניות בין בעוה"ז בין לימות בן דוד ובין לעוה"ב".

ושאל מאי רבותא דהאי עוסק בתורה, והרי כל אחד מאתנו עוסק בתורה אם מעט ואם הרבה.

וביאר הענין בזה בהקדם מעשה שהיה אצל כ"ק האדמו"ר בעל הפני מנחם מגור זצ"ל בהיותו כבר ד' שנים והיה לומד סדר קבוע עם אביו הרה"ק בעל האמרי אמת זי"ע פעם אחת בשבוע משך כרבע שעה - 'סידור', כך במשך ג' שנים. ופעם אחת למד עמו מה שמברכים בברכת התורה 'לעסוק בדברי תורה' ושאל מה הפירוש 'לעסוק', ואמר לילד הקט צא החוצה ותחפש את 'פלוני החנווני', ויצא החוצה ושאל איה פלוני החנווני והראו לו אותו בביהמ"ד, שוב נכנס ואביו אמר לו לך החוצה ותחפש את פלוני הסנדלר וחזר ע"ע אותו מחזה דמתחילה, ושוב אמר לו אביו לך תחפש את פלוני החייט ונשתלש המאורע, כמעשהו בראשונה כך מעשהו בשלישית.

ואמר לו אביו וכי החייט וכו' עושים מלאכתם גם בתוך בית המדרש, לא כן הוא, אלא מאחר שכל מעייניהם נתונים בזה ע"כ הם נקראים אחר מלאכתם, וא"כ ה"ה בענין ה'עסק' בדברי תורה, שהאדם צריך להיות כל מעייניו בכל רגע נתון להיות בתורה הקדושה. והאריך בזה עד כמה אנו רחוקים מענין השקיעה בכל לב ונפש וכל עצמותי תאמרנה בלימוד התורה הקדושה, עד כי גם אם יציעו לנו באותה שעה כסף וזהב לא נשית לבנו לזה כלל. וצריך להראות בזה דוגמא לצאצאים. ואמר שלדעתו אחת הסיבות שגרמה לכך שיש כיום כ"כ הרבה ילדים בעלי בעיות קשב וריכוז, אחר שאף פעם לא ראו את ההורים בריכוז מלא, תמיד ההורים קופצים לקול כל צליל טלפון.

צריך האדם לכבות הטלפון בשעת התפילה ולימוד התורה, ובשעת הלימוד יהיה מונח בלימודו בכל הרמ"ח והשס"ה, ואמר כי זכור יזכור לאביו ע"ה שהיה עובד במשרד הדתות רוב ככל שעות היום, אך היו לו כמה שעות בלילה שאותם הקדיש ללימוד התורה יחד עם חברותא בבית וגן, והיו לומדים בשפת האנגלית בריתחא דאורייתא, וכל ילדיו ידעו שבשעות הללו אין שום דבר חוץ מלימוד התורה, ולעולם לא ביטל קביעות